

บทความวิจัย

รูปแบบในการขับเคลื่อนการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบทรายกรอง
ด้วยโปรแกรมพี่เลี้ยง ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอำนาจเจริญ

The model to drive the construction of a Sand-filtered sewage treatment pond
with a Mentoring Program of the Local Administrative Organization in
Amnat Charoen Province

ยงยุทธ สุพล^{1*} Yongyuth Suphon^{1*}

วิลาวัณย์ ศรีพรหม² Wilawanya Sriprom²

พรหมพิริยะ สิงห์ไชย³ Prompiriya Singhachai³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนการก่อสร้างบ่อบำบัดการสิ่งปฏิกูลแบบทรายกรองด้วยโปรแกรมพี่เลี้ยงขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอำนาจเจริญ ประชากรที่ศึกษา คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในจังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 63 แห่ง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 3 กลุ่ม คือ 1) อปท. ที่สมัครใจตอบแบบสอบถาม ผ่าน Google form จำนวน 40 แห่ง 2) อปท.ที่ได้ดำเนินการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบทรายกรองแล้ว จำนวน 3 แห่ง 3) อปท.ที่ยังไม่ดำเนินการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบทรายกรอง จำนวน 5 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้ 1) โปรแกรมพี่เลี้ยง 2) แบบสอบถามความรู้ ทักษะและการจัดการก่อสร้างสิ่งปฏิกูลแบบทรายกรอง 3) After Action Review และ 4) SWOT Analysis การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการจัดกลุ่มข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม รวมกลุ่มคำและประโยคที่มีความหมายเหมือนกันลงในตารางรูปแบบในการขับเคลื่อนที่ใช้ในการศึกษานี้ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1)การเตรียมเนื้อหาวิธีการขับเคลื่อนและการสร้างทีมพี่เลี้ยง และ2)การขับเคลื่อนด้วยโปรแกรมพี่เลี้ยงโดยมีบทบาทร่วมลงพื้นที่ค้นหาปัญหา การCoaching สนับสนุนการดำเนินงานและการติดตามประเมินผล

ผลการศึกษา พบว่า ภายหลังการใช้โปรแกรมการขับเคลื่อนการก่อสร้างระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลด้วยโปรแกรมพี่เลี้ยง ผู้บริหาร อปท. ผู้นำชุมชน มีความสนใจและพร้อมที่จะดำเนินการในการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบทรายกรอง และหลังจากนั้น 4 เดือน ทีมวิจัยได้ออกติดตามผลการดำเนินงาน พบว่า อปท. เป้าหมาย ทั้ง 5 แห่ง ได้จัดทำโครงการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลบรรจุลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นปี 2565 แต่ยังไม่ได้จัดทำร่างงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อเสนอให้สภาท้องถิ่นพิจารณาตราเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่น ซึ่งทีมพี่เลี้ยงได้กระตุ้นช่วยเหลือให้ อปท.ดำเนินการแต่ละขั้นตอนให้ต่อเนื่อง โดยเสนอแนะโอกาสพัฒนา ร่วมออกประชาคมชาวบ้าน ลงสำรวจพื้นที่สำหรับก่อสร้าง จึงจะดำเนินการก่อสร้างได้ พบปัญหาอุปสรรคดังนี้ ประชาคมชาวบ้านได้บางส่วนเนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรค COVID-19 อปท.อยู่ในช่วงเปลี่ยนผู้บริหารใหม่ และขั้นตอนการขออนุญาตการใช้ที่ดินในการก่อสร้างทำให้ล่าช้า ปัญหาดังกล่าวเป็นภาวะคุกคามที่เกิดจากปัจจัยภายนอก จึงไม่สามารถที่จะขับเคลื่อนได้ต่อเนื่องภายในปี 2565 ทีมพี่เลี้ยงเตรียมข้อมูลเสนอต่อคณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัดและคณะกรรมการสิ่งปฏิกูลมูลฝอยจังหวัดเพื่อช่วยเหลือขับเคลื่อนเชิงนโยบายระดับจังหวัดต่อไป

คำสำคัญ : รูปแบบการขับเคลื่อน บ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบบ่อทรายกรอง โปรแกรมพี่เลี้ยง

¹ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

² นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

³ นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ

* ผู้รับผิดชอบหลักบทความ Email: nohn2556@gmail.com

Abstract

This research is an action research. The objectives are to study the model to drive the construction of a sand-filtered sewage treatment pond with a mentoring program used in this study of the local administrative organization in Amnat Charoen Province. The sample group is the local administrative organization in Amnat Charoen Province In 63 places in Amnat Charoen Province, there were 3 sample groups in the research as follows: Group 1: Local Administrative Organizations who voluntarily answered the questionnaire via google from 40 sites, Group 2, Local Administrative Organizations that have built 3 sand filtered sewage treatment ponds, and Group 3, Local Administrations that have not yet operated. Construction of 5 sand filter sewage treatment ponds. Data collected by Focus Group Discussion among stakeholders. The tools used in the study were as follows: 1. A questionnaire on knowledge, attitude and management in the construction of sand filtered sewage 2. After Action Review and 3. SWOT Analysis. Qualitative data analysis. by grouping information from conversations The quantitative data was analyzed, the statistics used were percentage, mean and standard deviation. Model to drive the construction of a sand filter sewage treatment system of the local administrative organization in Amnat Charoen Province with a nanny program used in this study It consists of 2 steps as follows: 1. Preparation of content, methods of driving and building a mentor team 2. Coaching process, supported and follow-up and evaluation.

The results of the study revealed that the results of monitoring progress in the construction of a sewage treatment pond revealed that after listening to information from the mentor team, local administrations, community leaders, were interested and ready to proceed with the construction of a sand filtered sewage treatment pond. And the follow-up results after the mentor team left for coaching after 4 months found that The five target local authorities have prepared a sewage treatment pond construction project to be included in the local development plan for the year 2022, but have not yet prepared a draft annual budget to propose to the local council for consideration as a local ordinance. Which the mentor team must encourage and help the local government operates each step continuously before the construction can be carried out and encountered

Abstract

the following obstacles. It is in the process of changing the management of the new local administration and the process of applying for permission to use the land for construction has been delayed. Such problems are threats caused by external factors. Therefore, it will not be able to continue driving by 2022. The researcher propose to provincial public health subcommittees to find a way to help by Provincial Level policy recommendations

Keyword : Model for driving, Sand-filtered sewage treatment pond, Mentoring Program

¹ Public Health Technical Officer, Professional Level of Amnat Charoen Provincial Health Office

² Public Health Technical Officer, Senior Professional Level of Amnat Charoen Provincial Health Office

³ Public Health Technical Officer, Practitioner Level of Amnat Charoen Provincial Health Office

* Corresponding Author Email: noon2556@gmail.com

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“สิ่งปฏิกูลที่เทศบาลสูบออกจากบ้านเรือน ยังมีการกำจัดไม่ดี บางส่วนมักสูบไปปล่อยลงแม่น้ำ ลำคลอง ทำให้แหล่งน้ำสกปรกและเป็นสาเหตุให้เกิดการแพร่กระจายเชื้อโรคที่ติดมากับสิ่งปฏิกูล ถ้ามีการ ทำถึงหมักให้ถูกสุขลักษณะ ก็จะกำจัดเชื้อโรคให้หมดและสามารถนำสิ่งปฏิกูลไปใช้ประโยชน์ได้ เทศบาล ต่างๆ ควรพิจารณาว่าควรทำอะไร” พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2544 เกือบสองทศวรรษแล้วที่ได้มีกระแสพระราชดำรัสเกี่ยวกับการ จัดการสิ่งปฏิกูลก็ยังพบว่ายังไม่มีการจัดการที่ดีและเพียงพอ ส่วนใหญ่การจัดการสิ่งปฏิกูลจากรถสูบล้าง สิ่งปฏิกูลจากบ้านเรือน ที่มักถูกเททิ้งข้างถนน ที่รกร้าง หรือแหล่งน้ำ ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและ เกิดการแพร่ระบาดของพยาธิใบไม้ตับซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดโรคมะเร็งตับและมะเร็งท่อน้ำดี ประเทศไทยพบผู้ป่วยมะเร็งท่อน้ำดีเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี 2560 พบว่ามีผู้เสียชีวิตด้วยมะเร็งตับและมะเร็งท่อน้ำดี จำนวน 16,382 ราย พบมากที่สุดคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 7,219 ราย (ร้อยละ 44.07) สำหรับ ในเขตสุขภาพที่ 10 มีผู้เสียชีวิตจำนวน 253 ราย สูงเป็นอันดับ 2 ของภาค³ จังหวัดอำนาจเจริญ ปีงบประมาณ 2563 พบว่า โรคพยาธิใบไม้ในตับและมะเร็งท่อน้ำดี เป็นปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการ แก้ไข ในปี 2560 - 2562 โรคมะเร็งตับและมะเร็งท่อน้ำดีเป็นสาเหตุการตายอันดับหนึ่งของประชาชน จังหวัดอำนาจเจริญ คิดเป็น 51.31, 54.67 และ 56.02 ต่อแสนประชากร ตามลำดับ⁴ ในขณะที่สิ่งปฏิกูล หากนำไปจัดการอย่างถูกวิธี สามารถนำไปใช้เป็นปุ๋ยได้อย่างปลอดภัย หากทำให้เชื้อโรคและไข่พยาธิตาย โดยทำเป็นบ่อทรายกรองตากสิ่งปฏิกูล ทำให้แห้งและลดความชื้นด้วยความร้อนจากแสงแดดในระยะเวลา ไม่นาน มีค่าลงทุนก่อสร้างและบำรุงรักษาต่ำ บริหารจัดการง่าย ระบบมีความยืดหยุ่นสูง โดยใช้ “บ่อบำบัด บำบัดสิ่งปฏิกูลแบบบ่อทรายกรอง”¹ ซึ่งถูกนำไปใช้ใน อปท. หลายแห่ง บางแห่งเป็นที่ศึกษาดูงานหรือ แหล่งเรียนรู้เพื่อขยายผลต่อไปตามนโยบายการแก้ไขปัญหาสาธารณสุข² แนวทางดำเนินการขับเคลื่อนการ จัดการสิ่งปฏิกูลเพื่อกำจัดปัญหาพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี เขตสุขภาพที่ 10 ได้กำหนดเป็นบทบาท ของ อปท. ในการจัดหาที่ทิ้งสิ่งปฏิกูลที่ถูกหลักสุขาภิบาล โดยดำเนินการเองหรืออนุญาตให้เอกชน ดำเนินการ มีการออกข้อกำหนดท้องถิ่นและบังคับใช้กฎหมาย ออกใบอนุญาต ควบคุมกำกับติดตาม ผู้ประกอบการให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดท้องถิ่น⁵ ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการ สาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 และบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560⁶ เขตสุขภาพที่ 10 ได้ตั้งเป้าให้มี บ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะอย่างน้อยอำเภอละ 1 แห่ง (ร้อยละ 100) เพื่อเป็นต้นแบบและขยายผลให้ อปท. มีบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลครบทุกแห่ง(ร้อยละ 100) จังหวัด อำนาจเจริญมี 7 อำเภอ อปท. รวม 63 แห่ง มีบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลใน 2 อำเภอ (ร้อยละ 28.6) จำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 4.76)⁴ จากปัญหาดังกล่าว จึงเกิดคำถามว่า “จังหวัดอำนาจเจริญจะขับเคลื่อนและสนับสนุน อย่างไร” ให้ อปท. ดำเนินการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลได้ บรรลุตามเป้าหมายของเขตสุขภาพที่ 10 หลังจากได้ทบทวนเอกสารทั้งทางด้านวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า โปรแกรมพี่ เลี้ยง (Mentoring Program)^{7,8} เป็นอีกเครื่องมือหนึ่งของการพัฒนาบุคลากรในองค์กรที่ได้รับความสนใจ จากผู้บริหารและมีการนำมาใช้ปฏิบัติแล้วในหลายๆ องค์กร ซึ่งโปรแกรมห่วงการเน้นการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม (Developmental Partnership) จากบุคคลที่ต้องทำหน้าที่แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ข้อมูล ต่างๆ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ให้อีกฝ่ายมีความพร้อมในการทำงาน โปรแกรมการเป็นพี่เลี้ยงจึงเป็นรูปแบบ ของการมองจากคนภายนอกต่อการดำเนินชีวิตปกติและประสบการณ์ในการทำงานของอีกฝ่ายหนึ่ง และ

เป็นรูปแบบการพัฒนาที่เน้นให้เกิดการสร้างโอกาสในการมีส่วนร่วม การแก้ไขปัญหาและการกำหนดเป้าหมายเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบบ่อทรายกรอง ด้วยโปรแกรมพี่เลี้ยงของ อบท. ในจังหวัดอำนาจเจริญ

วัตถุประสงค์เฉพาะ

- 1) เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ ทักษะคิด ความต้องการและปัญหาในการจัดการสิ่งปฏิกูลของ อบท.
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบทรายกรอง
- 3) เพื่อวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสพัฒนาและภาวะคุกคามในการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบทรายกรอง ของ อบท. ที่ยังไม่มีบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบทรายกรอง
- 4) เพื่อศึกษาผลการขับเคลื่อนการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบบ่อทรายกรอง ด้วยโปรแกรมพี่เลี้ยง ของ อบท.

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม
รูปแบบในการขับเคลื่อนการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบทรายกรองด้วยโปรแกรมพี่เลี้ยง (Mentoring Program) ของ อบท. ในจังหวัดอำนาจเจริญ ประกอบด้วย 1. ขั้นตอนการเตรียมเนื้อหาและวิธีการในการขับเคลื่อน 1.1 ค้นหาปัญหาความต้องการ เรื่องความรู้ ทักษะคิดและการจัดการสิ่งปฏิกูลของ อบท. ในกลุ่มผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบงานสิ่งปฏิกูล 1.2 ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จ โดยการถอดบทเรียน (AAR : After Action Review) ใน อบท. ที่มีจัดการสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะ 1.3 นำปัญหาและปัจจัยแห่งความสำเร็จ มากำหนดเนื้อหาด้านวิชาการ และวิธีการในการขับเคลื่อนเพื่อให้ทีมพี่เลี้ยง ใช้ในขั้นตอนการ coaching 2. ขั้นตอนการการขับเคลื่อน ด้วยโปรแกรมพี่เลี้ยง 2.1 คุณสมบัติของพี่เลี้ยง พี่เลี้ยงในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย พี่เลี้ยงประเภทวิชาการ และพี่เลี้ยงประเภทผู้มีประสบการณ์ มีจิตอาสาพร้อมสนับสนุน และให้คำปรึกษาในการขับเคลื่อนการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลให้กับ อบท. 2.2 บทบาทของพี่เลี้ยง 1) coaching โดยร่วมวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis) ใน อบท. ที่ยังไม่มีบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบทรายกรอง โดยวิธี Focus Group Discussion ในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) 2) Coaching โดยการรับฟัง ให้คำแนะนำ เสริมจุดแข็ง แก้จุดอ่อน ชี้โอกาสในการพัฒนา เลี่ยงภาวะคุกคาม ในขณะที่สนทนากลุ่ม 3) สนับสนุน ให้ความรู้ สร้างความตระหนัก ปรับทัศนคติ ลงดูพื้นที่สำหรับก่อสร้างและร่วมออกประชาคมหมู่บ้าน 4) ติดตามและประเมินผล สรุปปัญหาเสนอต่อคณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัดและคณะกรรมการสิ่งปฏิกูลมูลฝอยจังหวัด ให้การช่วยเหลือเชิงนโยบาย	1) ภายหลังทีมพี่เลี้ยงเสนอข้อมูลทั้งทางด้านวิชาการและวิธีการในการขับเคลื่อน Stakeholder ประกอบด้วย คณะผู้บริหาร ผู้นำชุมชนและประธานอสม.ใน อบท. เป้าหมาย เห็นด้วยพร้อมขับเคลื่อนตามคำแนะนำ 2) ภายหลังการดำเนินงานตามโปรแกรมพี่เลี้ยง (Mentoring Program) อบท. เป้าหมาย ดำเนินการขับเคลื่อนเพื่อก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบบ่อทรายกรอง

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) โดยนำโปรแกรมพี่เลี้ยง (Mentoring Program) มาประยุกต์เป็นรูปแบบการขับเคลื่อนการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลของ อปท. ในจังหวัดอำนาจเจริญ

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ “องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น” หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ซึ่งย่อว่า “อปท.” ในจังหวัดอำนาจเจริญ ทั้งระดับเทศบาลเมือง (ทม.) เทศบาลตำบล (ทต.) และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) รวมจำนวน 63 แห่ง

2. การสุ่มตัวอย่าง เป็นแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ดังนี้
กลุ่มที่ 1 อปท. ที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม จำนวน 40 แห่ง

กลุ่มที่ 2 อปท. ที่มีการก่อสร้างระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลแล้ว จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ 1) ทต.หัวตะพาน
2) ทต.เค็งใหญ่ อ.หัวตะพาน และ 3) อบต.ไร่สี อ.สิรินธร

กลุ่มที่ 3 อปท. ที่ยังไม่มีระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลและสนใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่
1) อบต.จานลาน อ.พนม 2) อบต.คึมใหญ่ อ.เมือง 3) ทต.สิริเสนางค์ อ.เสนางคนิคม 4) ทต.โคกก่อ อ.ชานุมาน และ 5) ทต.หนองข่า อ.แก่งพิสัย

ทั้งนี้ในกลุ่มที่ 2 และ 3 มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย นายก อปท. ปลัด อปท. ผู้อำนวยการ(ผอ.)กองสาธารณสุข ผอ.กองช่าง ผอ.รพ.สต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธาน อสม. และผู้นำชุมชน/ชาวบ้านที่ตั้งของบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูล

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมพี่เลี้ยง (Mentoring Program) เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ จากพี่เลี้ยงที่มีความรู้ประสบการณ์และความเข้าใจงานมากกว่าไปยังผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์น้อยกว่า ระบบพี่เลี้ยงเป็นกระบวนการพัฒนาเชิงสนับสนุนและให้กำลังใจ มีองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 คุณสมบัติของพี่เลี้ยง พี่เลี้ยงในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย พี่เลี้ยงประเภทวิชาการ และพี่เลี้ยงประเภทผู้มีความรู้ มีจิตอาสาพร้อมสนับสนุนและให้คำปรึกษาในการขับเคลื่อนการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลให้กับ อปท. ในจังหวัดอำนาจเจริญ

1.2 บทบาทของทีมพี่เลี้ยง

1) ศึกษาองค์กรเป้าหมายที่จะ coaching โดยวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis) ในอปท. ที่ยังไม่มีบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูล จำนวน 5 แห่ง โดยวิธี Focus Group Discussion ในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder)

2) Coaching โดยการรับฟัง ให้คำแนะนำ เสริมจุดแข็ง แก้จุดอ่อน ชี้โอกาสในการพัฒนา เลี่ยงภาวะคุกคาม ในขณะที่สนทนากลุ่ม

3) สนับสนุน ให้ความรู้ สร้างความตระหนัก ปรับทัศนคติ ลงดูพื้นที่สำหรับก่อสร้างและร่วมออกประชาคมหมู่บ้าน

4) ติดตามและประเมินผล สรุปปัญหาเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด และคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพจังหวัด เพื่อแก้ไขเชิงนโยบายระดับจังหวัดต่อไป

2. แบบสอบถาม ความรู้ ทัศนคติ ความต้องการและปัญหาอุปสรรคในการจัดการสิ่งปฏิกูล

3. การถอดบทเรียนหลังปฏิบัติการ (After Action Review : AAR) ในกลุ่มที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นเพื่อการพัฒนา

4. การวิเคราะห์องค์กร ด้วย SWOT Analysis ในกลุ่มที่ 3 เพื่อค้นหา จุดเด่น จุดอ่อน โอกาส พัฒนาและภาวะคุกคาม เพื่อดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต

4.3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการขับเคลื่อนการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลด้วยโปรแกรมพี่เลี้ยง (Mentoring Program) ของ อบท. ในจังหวัดอำนาจเจริญ ทีมวิจัยได้ดำเนินการวิจัย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทีมวิจัยศึกษา สอบถามความรู้ ทักษะและค้นหาปัญหาความต้องการการจัดการสิ่งปฏิกูล ของ อบท. ในจังหวัดอำนาจเจริญ โดยการสำรวจแบบเร่งด่วน (Rapid Survey)

ขั้นตอนที่ 2 ทีมวิจัยศึกษา ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ใน อบท. ที่มีจัดการสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะ แล้ว ด้วยวิธี Focus Group Discussion ในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder)

ขั้นตอนที่ 3 ติดต่อประสานงาน จัดประชุมทีมพี่เลี้ยง (mentor) ทั้งพี่เลี้ยงประเภทวิชาการ และพี่เลี้ยงประเภทผู้มีประสบการณ์ เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหา วิธีการดำเนินการ กำหนดเป้าหมายในการขับเคลื่อนการก่อสร้างระบบบำบัดการสิ่งปฏิกูลและจัดทำแผนออก coaching ร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 4 พี่เลี้ยงลงพื้นที่ coaching ในพื้นที่ที่ศึกษาทั้ง ๕ แห่ง ร่วมวิเคราะห์สถานการณ์ด้วย SWOT Analysis ให้คำแนะนำ เสริมจุดแข็ง แก้จุดอ่อน ชี้โอกาสพัฒนาและเสี่ยงภาวะคุกคาม ให้สอดคล้องกับปัญหาและบริบทของพื้นที่ กระตุ้น ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานเป็นระยะๆ

ขั้นตอนที่ 5 ติดตามและประเมินผล ติดตามความก้าวหน้าหลังดำเนินการ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้รับผิดชอบการจัดการสิ่งปฏิกูลใน อบท. เป้าหมาย ผ่าน Application Line

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการศึกษาและเขียนรายงานวิจัย

4.4 วิธีการเก็บข้อมูล

1. สำรวจแบบเร่งด่วน (Rapid Survey) ผ่าน Google form เรื่อง ความรู้ ทักษะและการจัดการสิ่งปฏิกูลของ อบท. โดยสอบถามผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบการจัดการสิ่งปฏิกูล ของ อบท.

2. สนทนากลุ่ม (focus group discussion - FGD) ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งการถอดบทเรียนหลังปฏิบัติการ (AAR : After Action Review) และการวิเคราะห์องค์กรด้วย SWOT Analysis

3. สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้รับผิดชอบการจัดการสิ่งปฏิกูลใน อบท. เป้าหมาย ผ่าน Application Line

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data Analysis) ความรู้ ทักษะและการจัดการสิ่งปฏิกูลของ อบท. จังหวัดอำนาจเจริญ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis) โดยการจัดกลุ่มข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม รวมกลุ่มคำและประโยคที่มีความหมายเหมือนกันลงในตาราง

5. ผลการวิจัย

ผลการศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนการก่อสร้างระบบบำบัดการสิ่งปฏิกูลแบบทรากรอง ของ อบท. ในจังหวัดอำนาจเจริญ ด้วยโปรแกรมพี่เลี้ยง (Mentoring Program) ในครั้งนี้ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1. ปัญหาและความต้องการในการจัดการสิ่งปฏิกูล ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ทั้งหมด 40 คนปฏิบัติหน้าที่ที่เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 40 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 63.49 ของ อบท.ทั้งหมดในจังหวัดอำนาจเจริญ

1.1 ข้อมูลทั่วไป ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 70 อายุเฉลี่ย 38.75 ปี อยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 77.50 ปฏิบัติงานในตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุขร้อยละ 32.50 ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขร้อยละ 27.50 หัวหน้าฝ่ายเจ้าพนักงานสาธารณสุขร้อยละ 25.00 นายกเทศมนตรีเทศบาล/รองปลัดฯ/หัวหน้าบริหารเท่ากับลูกจ้าง ร้อยละ 7.50

1.2 ความรู้เรื่องการจัดการสิ่งปฏิกูลของ อบท. ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 40 คน จาก อบต./เทศบาล โดยภาพรวมด้านความรู้มีค่าเฉลี่ย (Mean) = 3.10, SD = 1.15 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์พอใช้พบมีความรู้ในระดับต้องปรับปรุงและปรับปรุงเร่งด่วน 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องประโยชน์จากการจัดการสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะ และเรื่องนโยบายในการจัดการสิ่งปฏิกูลของจังหวัดอำนาจเจริญ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลของ อบท. ในจังหวัดอำนาจเจริญ

คะแนนที่ได้	อบต./เทศบาล (N=40)	
	จำนวน	ร้อยละ
ดีมาก (5 คะแนน)	5	12.50
ดี (4 คะแนน)	10	25.00
พอใช้ (3 คะแนน)	12	30.00
ปรับปรุง (2 คะแนน)	10	25.00
ปรับปรุงเร่งด่วน (1 คะแนน)	3	7.50
ค่าเฉลี่ย	3.10	
SD	1.15	

1.3 ทศนคติ เรื่อง การจัดการสิ่งปฏิกูลของ อบท. ผลจากการประเมินทัศนคติของบุคลากรผู้รับผิดชอบงานอนามัยสิ่งแวดล้อมใน อบท. เกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูล 5 ประเด็น พบว่า ทัศนคติเชิงบวก 2 ประเด็น ได้แก่ 1) เห็นว่าบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะไม่เป็นแหล่งปล่อยน้ำเสียสู่ชุมชน และ 2) เห็นว่าการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะสามารถดัดแปลงจรรยาภิไปไม่ดับได้ มีทัศนคติเชิงลบ 3 ประเด็น ได้แก่ 1) เห็นว่าเป็นเหตุให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนชุมชนใกล้เคียง 2) เห็นว่าบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลเป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงวัน และ 3) เห็นว่าการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะราคาแพงไม่คุ้มกับการลงทุน (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ระดับทัศนคติ เกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลของ อบท. ในจังหวัดอำนาจเจริญ

ข้อที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น (N=40)						ค่าเฉลี่ย	
		เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		Mean	S.D.
		n	%	n	%	n	%		
3.1	บ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลเป็นเหตุให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนชุมชนใกล้เคียง	40	100	0	0.00	0	0.00	*1.00	0.00
3.2	บ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลเป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงวันรบกวนชุมชน	38	95.00	2	5.00	0	0.00	*1.05	0.22
3.3	บ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลเป็นแหล่งปล่อยน้ำเสียสู่ชุมชนได้	17	42.50	6	15.00	17	42.50	*2.00	0.93

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น (N=40)						ค่าเฉลี่ย	
		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย		Mean	S.D.
		n	%	n	%	n	%		
3.4	การก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่ง ปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะ สามารถตัดวงจรพยาธิ ใบไม้ดับได้	39	97.50	1	2.50	0	0.00	**2.97	0.15
3.5	การก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่ง ปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะ ราคาแพงไม่คุ้มกับการ ลงทุน	21	52.50	6	15.00	13	32.5	*1.80	0.91
รวมทุกข้อ (3.1-3.5)								*1.77	0.30

1.4 การจัดการสิ่งปฏิกูลใน อปท. พบว่า ส่วนใหญ่ ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นและออกใบอนุญาตให้ผู้ประกอบการรถสูบล้างร้อยละ 100 ให้ผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาตจัดหาที่ทิ้งสิ่งปฏิกูลเอง 87.50 มีแผนก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลร้อยละ 20.00 จัดหาสถานที่ทิ้งสิ่งปฏิกูลให้กับรถสูบล้างร้อยละ 10 และมีการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลเพียงร้อยละ 2.50 มีความคิดเห็นว่าพื้นที่รับผิดชอบสามารถก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะไม่ได้ร้อยละ 15 โดยระบุเหตุผลที่สร้างไม่ได้เพราะไม่มีสถานที่ก่อสร้างร้อยละ 28.58 ไม่มีงบประมาณเท่ากับชาวบ้านบริเวณใกล้เคียงสถานที่ก่อสร้างไม่ยินยอมร้อยละ 21.43 ไม่มีผู้รับผิดชอบงานเท่ากับ ไม่มั่นใจในความปลอดภัยจากแพร่เชื้อโรคให้กับชุมชนบริเวณใกล้เคียงสถานที่ก่อสร้างและมีผู้ประกอบการจากพื้นที่อื่นเข้ามาบริการร้อยละ 7.14 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ การจัดการบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลในพื้นที่ในปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ข้อ	กิจกรรมที่ดำเนินการในพื้นที่	จำนวน N=40	ร้อยละ
1.	ออกข้อบัญญัติท้องถิ่น	40	100
2.	ให้ผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาตจัดหาที่ทิ้งสิ่ง ปฏิกูลเอง	35	87.50
3.	มีแผนก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูล	8	20.00
4.	จัดหาสถานที่ทิ้งสิ่งปฏิกูลให้กับรถสูบล้าง	4	10.00
5.	มีการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูล	1	2.50
6	ไม่สามารถก่อสร้างบ่อบำบัด สิ่งปฏิกูลได้	6	15.00
	ระบุเหตุผล (N=6) ไม่มีสถานที่ก่อสร้าง	4	28.58
	ไม่มีงบประมาณ	3	21.43
	ประชาชนไม่ยินยอม	3	21.43
	ไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ	1	7.14
	ไม่มั่นใจในความสะอาดปลอดภัย	1	7.17

ส่วนที่ 2. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูล

พบปัจจัยแห่งความสำเร็จในการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลจากการถอดบทเรียนหลังปฏิบัติการ (After Action Review : AAR) เทศบาลเคิ่งใหญ่ เทศบาลหัวตะพาน และ อบต.ไร่ชี ดังนี้

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ อบต.ไร่ชี 3 แห่ง มีกระบวนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมชัดเจน เริ่มจากประชุมคณะทำงานเพื่อเสนอข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและคณะทำงานในประเด็นสำคัญ (ที่มาและความสำคัญของปัญหา แบบแปลนในการก่อสร้าง งบประมาณในการก่อสร้าง พื้นที่ในการก่อสร้าง) จัดทำโครงการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. นำแกนนำไปศึกษาดูงาน ประชาคมชาวบ้าน จัดทำร่างงบประมาณรายจ่ายประจำปี เสนอให้สภาท้องถิ่นพิจารณาตราเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นและ ดำเนินการก่อสร้าง มีผู้รับผิดชอบ มีผู้บริหารเห็นความสำคัญ ส่วน อบต.ไร่ชี มีปัจจัยแห่งความสำเร็จเพิ่มอีก 4 ประเด็นได้แก่ 1) มีการคืนข้อมูลที่ถูกต้องให้กับหมู่บ้านชุมชนสม่ำเสมอ 2) ชุมชนเข้มแข็ง 3) ทีมงานเข้มแข็ง 4) มีทีมพี่เลี้ยงจากศูนย์อนามัยที่ 10 อุบลราชธานี ดูแลและให้คำแนะนำ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 สรุปผลการถอดบทเรียนของ อบต.ที่ได้ดำเนินการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบทรายกอง ในจังหวัดอำนาจเจริญ ประเด็นที่ 3 สิ่งที่ได้ทำตามที่ได้คาดหวัง (ปัจจัยแห่งความสำเร็จ)

สิ่งที่ทำตามที่ได้คาดหวัง (ปัจจัยแห่งความสำเร็จ)	ทต. เคิ่งใหญ่	ทต.หัว ตะพาน	อบต. ไร่ชี
1 กระบวนการดำเนินงาน			
1.1 ประชุมคณะทำงานเพื่อเสนอข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและคณะทำงานในประเด็นสำคัญ ดังนี้	✓	✓	✓
1) ที่มาและความสำคัญของปัญหา 2) แบบแปลนในการก่อสร้าง			
3) งบประมาณในการก่อสร้าง 4) พื้นที่ในการก่อสร้าง			
1.2 จัดทำโครงการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.	✓	✓	✓
1.3 นำแกนนำไปศึกษาดูงาน	✓	✓	✓
1.4 ประชาคมชาวบ้าน	✓	✓	✓
1.5 นำโครงการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. มาจัดทำร่างงบประมาณรายจ่ายประจำปี เสนอให้สภาท้องถิ่นพิจารณาตราเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่น	✓	✓	✓
1.6 ดำเนินการก่อสร้าง	✓	✓	✓
2. มีการคืนข้อมูลที่ถูกต้องให้กับหมู่บ้านชุมชนสม่ำเสมอ			✓
3. ชุมชนเข้มแข็ง (ร่วมสมัย)			✓
4. ทีมงานเข้มแข็ง			✓
5. ผู้รับผิดชอบเข้าใจปัญหาและประโยชน์ที่จะได้รับ	✓	✓	✓
6. ผู้บริหารเห็นความสำคัญ	✓	✓	✓
7. มีทีมพี่เลี้ยงจากศูนย์อนามัยที่ 10 อุบลราชธานี ดูแลและให้คำแนะนำ			✓

ส่วนที่ 3. จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสพัฒนาและภาวะคุกคาม ในการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบทรายกรอง ของ อปท. ที่ยังไม่มี การก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบทรายกรอง

- **จุดแข็ง (Strengths)** ที่พบใน อปท. ทั้ง 5 แห่ง ได้แก่ ผู้บริหาร อปท. เห็นความสำคัญ มุ่งมั่นตั้งใจ และภายหลังรับฟังข้อมูลเกี่ยวกับการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบบ่อทรายกรองจากทีมพี่เลี้ยงผู้บริหาร อปท. ผู้นำชุมชน มีความสนใจและพร้อมที่จะดำเนินการในการจัดการสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะ และยังคงจุดแข็งอื่นๆใน อปท. ทั้งบางแห่ง รายละเอียดตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สรุปผลการวิเคราะห์องค์กร SWOT Analysis (Strengths-จุดแข็ง) เทศบาลตำบลโคก่ง เทศบาลตำบลสิริเสนางค์ อบต. คิมใหญ่ อบต. จานลาน และเทศบาลตำบลหนองข่า

Strengths – จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ	ทต. โคก่ง	ทต. สิริเสนางค์	อบต. คิมใหญ่	อบต. จานลาน	ทต. หนองข่า
- ผู้บริหารทราบปัญหาและบทบาทหน้าที่ของเทศบาลตามกฎหมายในการจัดการสิ่งปฏิกูลในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ	✓				✓
- ศักยภาพในความร่วมมือของภาคประชาชน และความจริงจังของภาครัฐที่จะให้พื้นที่ได้รับประโยชน์	✓				
- กำนัน/เจ้าหน้าที่ จาก สสอ. เคยไปศึกษาดูงาน		✓			
- ผู้นำชุมชน กำนันผู้ใหญ่บ้าน ประธาน อสม. ตระหนักถึงปัญหา		✓	✓		✓
- ผู้บริหาร อปท. เห็นความสำคัญ มุ่งมั่นตั้งใจ	✓	✓	✓	✓	✓
- ภายหลังรับฟังข้อมูลเกี่ยวกับการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบบ่อทรายกรองจากทีมพี่เลี้ยง ผู้บริหาร อปท. ผู้นำชุมชน มีความสนใจ และพร้อมที่จะดำเนินการในการจัดการสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะ	✓	✓	✓	✓	✓

- **จุดอ่อน (Weaknesses)** ที่พบใน อปท. ทั้ง 5 แห่ง ได้แก่ อปท. ยังขาดรายละเอียดข้อมูลเรื่องพื้นที่ก่อสร้างที่เหมาะสมและจำนวนงบประมาณที่จะใช้ ผู้นำชุมชน/ชาวบ้านยังขาดความรู้เรื่องการจัดการสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะ ผู้บริหารยังขาดข้อมูลสนับสนุนที่ถูกต้องทั้งทางด้านการจัดการ ด้านวิชาการและกฎหมาย ผู้นำชุมชน/ชาวบ้านขาดข้อมูลที่ถูกต้องทำให้ชาวบ้านไม่มั่นใจในความปลอดภัย ผู้นำชุมชน/ชาวบ้านมีความเชื่อว่าสิ่งบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลก่อให้เกิดกลิ่นเหม็น แผลงวัน เป็นแหล่งกำเนิดน้ำเสียและแพร่เชื้อโรคสู่ชุมชน และผู้บริหาร ผู้ใหญ่บ้าน อสม. ส่วนใหญ่ยังไม่เคยไปดูงาน และยังคงจุดอ่อนอื่นๆใน อปท. บางแห่ง รายละเอียดตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 สรุปผลการวิเคราะห์ห้องค์กร SWOT Analysis (จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ : Weaknesses)

Weaknesses – จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ	ทต. โคกก่ง	ทต.สิริ เสนางค์	อบต. คิมใหญ่	อบต. จานลาน	ทต. หนองข่า
-ที่ผ่านมาเทศบาลยังไม่สามารถจัดหาบ่อบำบัด สิ่งปฏิกูลให้ได้ ผู้ได้รับใบอนุญาตหาที่ทิ้งเอง	✓			✓	✓
-ที่ผ่านมาเทศบาลได้จัดหาที่ทิ้งสิ่งปฏิกูลให้ได้ ผู้ ได้รับใบอนุญาตแต่ยังไม่ถูกสุขลักษณะ		✓	✓		
-อปท.ยังขาดรายละเอียดข้อมูล เรื่องพื้นที่ ก่อสร้างที่เหมาะสม และจำนวนงบประมาณที่ จะใช้	✓	✓	✓	✓	✓
-ผู้นำชุมชน/ชาวบ้านยังขาดความรู้เรื่องการ จัดการสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะ	✓	✓	✓	✓	✓
-ผู้บริหาร ยังขาดข้อมูลสนับสนุนที่ถูกต้อง ทั้ง ทางด้านจัดการ ด้านวิชาการและกฎหมาย	✓	✓	✓	✓	✓
-ผู้นำชุมชน/ชาวบ้านขาดข้อมูลที่ถูกต้อง ทำให้ ชาวบ้านไม่มั่นใจในความปลอดภัย	✓	✓	✓	✓	✓
-ผู้นำชุมชน/ชาวบ้านมีความเชื่อว่าสิ่งบ่อบำบัด สิ่งปฏิกูลก่อให้เกิดกลิ่นเหม็น แผลงวัน เป็น แหล่งกำเนิดน้ำเสีย และแพร่เชื้อโรคสู่ชุมชน	✓	✓	✓	✓	✓
-ผู้บริหาร ผู้ใหญ่บ้าน อสม.ส่วนใหญ่ยังไม่เคย ไปดูงาน	✓	✓	✓	✓	✓

– **โอกาสพัฒนา (Opportunities)** พบว่า ทุกแห่งมีพื้นที่ที่จะสามารถก่อสร้างได้ มีกระแสพระราชดำริสพระราชบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 ถึงเทศบาล เรื่องการจัดการสิ่งปฏิกูลจากบ้านเรือน มีนโยบายจังหวัด Road Map การจัดการสิ่งปฏิกูลจังหวัดอำนาจเจริญ 3 ปี 3 ด้าน (2563-2565) มีกฎหมาย 3 ฉบับที่ให้อำนาจ อปท. ในการจัดการสิ่งปฏิกูล มีงานวิจัยรองรับ มีแบบแปลนการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบบ่อทรายกรองที่ได้มาตรฐานสนับสนุน ภาคีเครือข่ายที่มีประสบการณ์พร้อมให้การสนับสนุนทั้งทางด้านวิชาการและการจัดการ และมีโมเดลตัวอย่างจากท้องถิ่นที่ทำมาแล้วและประสบความสำเร็จ และยังพบโอกาสที่จะดำเนินการได้อื่นๆ ในบางแห่ง รายละเอียดตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 สรุปผลการวิเคราะห์ห้องค์กร SWOT Analysis (โอกาสพัฒนาที่จะดำเนินการได้-
Opportunities)

Opportunities – โอกาสที่จะดำเนินการได้	ทต. โคกก่ง	ทต. เสนางค์	อบต. คิมใหญ่	อบต. จานลาน	ทต. หนองข่า
-สภาพทางภูมิศาสตร์เหมาะในการก่อสร้างบ่อ บำบัดสิ่งปฏิกูล พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ เกษตรกรรม	✓				
-มีพื้นที่ที่จะสามารถก่อสร้างได้	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 7 (ต่อ)

Opportunities – โอกาสที่จะดำเนินการได้	ทต. โคกก่ง	ทต. เสนางค์	อบต. คิมใหญ่	อบต. จานลาน	ทต. หนองข่า
-มีกระแสพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 ถึงเทศบาล เรื่องการจัดการสิ่งปฏิกูลจากบ้านเรือน	✓	✓	✓	✓	✓
-มีนโยบายจังหวัด Road Map การจัดการสิ่งปฏิกูลจังหวัดอำนาจเจริญ 3 ปี 3 ด้าน (2563-2565)	✓	✓	✓	✓	✓
-มีกฎหมาย 3 ฉบับที่ให้อำนาจให้ อบท. ในการจัดการสิ่งปฏิกูล	✓	✓	✓	✓	✓
-มีงานวิจัยรองรับ	✓	✓	✓	✓	✓
-มีแบบแปลนการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบบ่อทรายกรองที่ได้มาตรฐาน สนับสนุน	✓	✓	✓	✓	✓
-มีภาคีเครือข่ายที่มีประสบการณ์พร้อมให้การสนับสนุนทั้งทางด้านวิชาการและการจัดการ	✓	✓	✓	✓	✓
-มีข้อมูลด้านสุขภาพสนับสนุน		✓			
-มีตัวอย่างจากท้องถิ่นที่ทำมาแล้วและประสบ ความสำเร็จ	✓	✓	✓	✓	✓
-มีงบประมาณพอที่จะก่อสร้างได้			✓		✓

- **ปัจจัยคุกคาม (Threats)** พบว่าปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดในการขับเคลื่อนการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูล ใน อบท. 4 แห่ง ได้แก่ ระเบียบขั้นตอนการขอใช้ที่สาธารณะเพื่อก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลทำให้การดำเนินการล่าช้า และยังพบข้อจำกัดอื่นๆใน อบท.บางแห่ง รายละเอียดตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 สรุปผลการวิเคราะห์องค์กร SWOT Analysis (Threats - อุปสรรค ข้อจำกัด หรือปัจจัยที่คุกคามการดำเนินงานขององค์กร)

Threats - อุปสรรค ข้อจำกัด หรือปัจจัยที่ คุกคามการดำเนินงานขององค์กร	ทต. โคกก่ง	ทต.สิริ เสนางค์	อบต. คิมใหญ่	อบต. จานลาน	ทต. หนองข่า
-มีปัญหาเรื่องการจัดหาระยะมูลฝอยที่เป็น ปัญหาเร่งด่วนของพื้นที่และเป็นนโยบายของ จังหวัดที่เทศบาลจะต้องจัดสรรงบประมาณเข้า ไปแก้ไขปัญหา	✓				
-เทศบาลโคกก่งมีน้ำตกที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ของชุมชน	✓				
-ระเบียบขั้นตอนการขอใช้ที่สาธารณะเพื่อ ก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลทำให้การดำเนินการ ล่าช้า	✓		✓	✓	✓
-การเปลี่ยนผู้บริหาร อบต.ตามระบบการเมือง ท้องถิ่น		✓			

ตารางที่ 8 (ต่อ)

Threats - อุปสรรค ข้อจำกัด หรือปัจจัยที่ คุกคามการดำเนินงานขององค์กร	ทต. โคกก่ง	ทต.สิริ เสนางค์	อบต. คิมใหญ่	อบต. จานลาน	ทต. หนองข่า
-การโยกย้ายของข้าราชการและวาระการดำรง ตำแหน่งของผู้นำชุมชนทำให้การดำเนินงานไม่ ต่อเนื่อง		✓		✓	
-สถานการณ์โรค COVID-19 ระบาด ทำให้การ ดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง			✓		
-อยู่ในช่วงเปลี่ยนผู้บริหารใหม่ ตามระบบ การเมืองท้องถิ่น นโยบายอาจเปลี่ยนแปลง			✓		
-ระเบียบของการบริหารงานบุคคลไม่เอื้อให้จัด จ้างเจ้าหน้าที่ดูแลสิ่งปฏิกูลมูลฝอยได้ทำให้ อัตรากำลังไม่เพียงพอ		✓	✓		

ส่วนที่ 4. ผลการขับเคลื่อนการก่อสร้างระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลด้วยโปรแกรมพีเลี้ยง

4.1 การดำเนินการขับเคลื่อนโดยโปรแกรมพีเลี้ยง (Mentoring Program)

4.1.1 คุณสมบัติของพีเลี้ยง พีเลี้ยงผู้มีความรู้ทางด้านวิชาการงานอนามัยสิ่งแวดล้อมและมีจิตอาสา คือ นายยงยุทธ สุกผล หัวหน้ากลุ่มงานอนามัยสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัย และพีเลี้ยงผู้มีความรู้และมีจิตอาสา คือ นายสำเริง ทาริวรงค์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไร่สี และนายพะเนียง ช่างดำ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลไร่สี

4.1.2 เนื้อหาและวิธีการที่ทีมพีเลี้ยงใช้ในการ Coaching ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1) เนื้อหา (Content) ความรู้ด้านวิชาการที่สอดคล้องกับปัญหาด้านความรู้ ทักษะจิตความตระหนักของ อบต.เพื่อลดจุดอ่อน เสริมจุดแข็ง และชี้โอกาสพัฒนาโดยพีเลี้ยงด้านวิชาการ นายยงยุทธ สุกผล ดังนี้

- พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เรื่องการจัดการสิ่งปฏิกูลของเทศบาล
- ข้อมูลด้านการป่วยตายด้วยโรคมะเร็งตับและท่อน้ำดีและการจัดการสิ่งปฏิกูล
- กฎหมายที่ให้อำนาจและกำหนดบทบาทหน้าที่ของ อบต.เรื่องการจัดการสิ่งปฏิกูลในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

รับผิดชอบ

- นโยบายการขับเคลื่อนบำบัดสิ่งปฏิกูลของจังหวัดอำนาจเจริญ Road Map 3 ปี 3 ด้าน
- ผลการวิจัยบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบบ่อทรายกรอง (Sand –Filtered sewage treatment pond) โดยศูนย์อนามัยที่ 10 กรมอนามัย ร่วมกับสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 9 อุดรธานี
- แบบแปลน ระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบบ่อทรายกรอง ที่รับรองมาตรฐานจากวิศวกรที่ศูนย์สนับสนุนบริการสาธารณสุข เขต10 สนับสนุน

2) วิธีการ (Methods) โดย พีเลี้ยงผู้มีความรู้ นายสำเริง ทาริวรงค์ และนายพะเนียง ช่างดำ เสนอปัจจัยแห่งความสำเร็จในการขับเคลื่อน ดังนี้

- ผู้บริหารเห็นความสำคัญ
- มีการคืนข้อมูลที่ต้องการให้กับหมู่บ้านชุมชนสม่ำเสมอ
- ทีมงานเข้มแข็ง ผู้รับผิดชอบเข้าใจปัญหาและประโยชน์ที่จะได้รับ
- มีกระบวนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมชัดเจน

ขั้นตอนที่ 1 ประชุมคณะทำงานเพื่อเสนอข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและคณะทำงานในประเด็นสำคัญ (ที่มาและความสำคัญของปัญหา,แบบแปลนในการก่อสร้าง,งบประมาณในการก่อสร้าง,พื้นที่ในการก่อสร้าง)

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำโครงการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นประจำปีของ อบท.

ขั้นตอนที่ 3 นำแกนนำไปศึกษาดูงาน

ขั้นตอนที่ 4 ประชาคมหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 5 นำโครงการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลที่ได้บรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบท. มาจัดทำร่างงบประมาณรายจ่ายประจำปี เสนอให้สภาท้องถิ่นพิจารณาตราเป็น ข้อบัญญัติท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 6 ดำเนินการก่อสร้าง

ขั้นตอนที่ 7 การดูแลบำรุงรักษา

4.2 หลังจากทีมพี่เลี้ยงออกไป Coaching เป็นระยะเวลา 4 เดือน ทีมวิจัยได้ติดตามความก้าวหน้าโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผ่าน Application Line พบความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรค ดังนี้

1) เทศบาลตำบลโคกก่อ อำเภอลำทะเมนชัย องค์การบริหารส่วนตำบลโคกก่อ มีแผนก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลในปี 2565 งบประมาณ 200,000 บาท ปัญหาที่พบ คือยังไม่ได้ดำเนินการประชาคมชาวบ้านเนื่องจากสถานการณ์โรค COVID-19 ระบาด

2) เทศบาลตำบลสิริเสนางค์ อำเภอสว่างคณิศ ได้จัดทำแผนก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลสิริเสนางค์ปี 2565 เสนองบประมาณ 800,000 บาท

3) องค์การบริหารส่วนตำบลคึมใหญ่ อำเภอเมือง แผนก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลได้ บรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น ปี 2565 งบประมาณ 600,000 บาท ใช้สถานที่ป่าสาธารณะ ปัญหาที่พบ ยังไม่ได้ดำเนินการประชาคมชาวบ้านเนื่องจากสถานการณ์โรค COVID-19 ระบาด และอยู่ในช่วงเปลี่ยนผู้บริหารใหม่ นโยบายอาจเปลี่ยนแปลงไม่ต่อเนื่องขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจสูงสุด

4) องค์การบริหารส่วนตำบลจานลาน อำเภอพนม ได้มีการบรรจุแผนก่อสร้างในปี 2565 ในงบประมาณ 1.5 ล้านบาท ปัญหาที่พบ การประชาคมครั้งที่ 1 เป็นช่วงการระบาดของ COVID 19 ระลอก 3 ทำให้ชาวบ้านในพื้นที่ใกล้เคียงสถานที่ที่จะก่อสร้างไม่สามารถมาร่วมตัวและรับฟังข้อมูลที่ถูกต้องเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจได้จึงไม่ยินยอมในการอนุญาตก่อสร้างในพื้นที่สาธารณะ

5) เทศบาลตำบลหนองข่า อำเภอปทุมราชวงศา ได้บรรจุโครงการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลและรถสูบล้างสิ่งปฏิกูลในแผนพัฒนาท้องถิ่น 2565-2570 งบประมาณ 3,380,000 บาท ก่อสร้างที่ในพื้นที่ป่าชุมชน ประชาคมในพื้นที่เรียบร้อย พื้นที่ที่ขอใช้ในการก่อสร้างจำนวน 2 ไร่ ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการขออนุญาตจาก ทสจ.อจ. เพื่อที่จะเสนอสภาฯ เห็นชอบและดำเนินการก่อสร้างต่อไป

6. การอภิปรายผล

การดำเนินงานขับเคลื่อนการก่อสร้างบ่อบำบัดการสิ่งปฏิกูลแบบทราयरองของ อบท. ในจังหวัดอำนาจเจริญ ด้วยโปรแกรมพี่เลี้ยง (Mentoring Program) ในครั้งนี้ พบว่า

ก่อนใช้โปรแกรมพี่เลี้ยงในการขับเคลื่อน อบท.ส่วนใหญ่ยังมีปัญหา ไม่เข้าใจเรื่องประโยชน์จากการจัดการสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะ และเรื่องนโยบายในการจัดการสิ่งปฏิกูลของจังหวัดอำนาจเจริญ และมีทัศนคติเชิงลบ คิดว่าบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลเป็นเหตุให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนชุมชนใกล้เคียง คิดว่าบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลเป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงวัน และคิดว่าการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะราคาแพงไม่คุ้มกับการลงทุน

ภายหลังการใช้โปรแกรมพี่เลี้ยงในการขับเคลื่อน พบว่า ผู้บริหาร อบท.ผู้นำชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ร่วมสนทนากลุ่ม มีความสนใจและพร้อมที่จะดำเนินการในการจัดการสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะ และหลังจากนั้น 4 เดือน ทีมวิจัยได้ติดตามความก้าวหน้า อบท.เป้าหมาย ทั้ง 5 แห่ง ได้แก่ ทต.โคกก่ง ทต.สิริเสนางค์ อบต.คิมใหญ่ อบต.จานลาน และทต.หนองข่า ได้จัดทำโครงการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลบรรจุลงในแผนพัฒนาท้องถิ่น ปี 2565 ปัญหาที่พบ ได้แก่ การประชุมชาวบ้าน อยู่ในช่วงเปลี่ยนผู้บริหารใหม่ นโยบายอาจเปลี่ยนแปลงไม่ต่อเนื่อง ขั้นตอนการขออนุญาตการใช้ที่ดินในการก่อสร้างทำให้ล่าช้า ปัญหาอุปสรรคดังกล่าว เกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น การระบาดของ COVID 19 ระบาด ระลอก 3 ซึ่งได้รับผลกระทบทั่วโลก ทำให้การประชุมชาวบ้านก็ต้องถูกเลื่อนออกไป งบประมาณบางส่วนของท้องถิ่นต้องนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนจำเป็นในการป้องกันและควบคุมโรค จนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลาย ทีมพี่เลี้ยงได้รวบรวมปัญหาดังกล่าว เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ โดยเสนอให้กำหนดเป็นนโยบายของจังหวัดและขับเคลื่อนผ่านคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ

โปรแกรมพี่เลี้ยง เป็นการขับเคลื่อนแบบมีส่วนร่วม เน้นให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ในการวิเคราะห์องค์กร โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม ทำให้เห็นจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสพัฒนาและภาวะคุกคามไปพร้อมๆกัน ระหว่างพี่เลี้ยงและผู้ร่วมสนทนา และได้ร่วมกันแก้ไขหาทางออก ร่วมกันได้ในระดับหนึ่ง จะเห็นได้จากภายหลังทีมพี่เลี้ยงเสนอข้อมูล ทั้งทางด้านวิชาการและวิธีการในการขับเคลื่อน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นด้วยพร้อมที่จะขับเคลื่อนตามคำแนะนำ สอดคล้องกับความเห็นของ John C.Crosby ที่ได้กล่าวว่า “โปรแกรมการเป็นพี่เลี้ยงหมายถึงโปรแกรมที่ต้องใช้ความคิดในการวิเคราะห์ ใช้หูในการรับฟัง และการนำเสนอทิศทางที่ถูกต้องให้กับอีกฝ่าย” ดังนั้นรูปแบบของการเป็นพี่เลี้ยงจึงเป็นกระบวนการของการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ หรือที่เรียกว่า Mentor ให้กับผู้ที่ประสบการณ์ในการทำงานในองค์กรนั้นไม่มากนัก หรือที่เรียกว่า Mentee การทำ Mentoring จะประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับองค์การจะต้องมีระบบการคัดเลือก ทดสอบคุณสมบัติ ระบบการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่พี่เลี้ยง เพื่อค้นหา และพัฒนาพี่เลี้ยงให้เป็นบุคลากรที่มีความสามารถ รวมถึงการจัดระบบการฝึกอบรมพัฒนาความสามารถของการเป็นพี่เลี้ยงที่ดี ทำให้พี่เลี้ยงรับทราบหน้าที่ รู้วิธีการและขั้นตอนการเป็นพี่เลี้ยงที่มีประสิทธิภาพ และนอกจากนั้น มีงานวิจัยที่ยืนยันการนำระบบพี่เลี้ยงมาใช้ในการขับเคลื่อนพัฒนางาน พัฒนาคนได้เป็นผลสำเร็จ^{9,10,11}

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการใช้โปรแกรม (Mentoring Program)

- 1) โปรแกรมพี่เลี้ยง เป็นการขับเคลื่อนที่ใช้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นเป็นหลัก เนื่องจากการขับเคลื่อนการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบทรายกรองของ อบท. ในจังหวัดอำนาจเจริญ ในครั้งนี้ โดยใช้วิธีการค้นหาปัญหาและปัจจัยแห่งความสำเร็จ แบบมีส่วนร่วม และวิธีการขับเคลื่อนที่สอดคล้องใกล้เคียงกับบริบทของท้องถิ่นเป้าหมายมากที่สุด
- 2) โปรแกรมพี่เลี้ยง เป็นการขับเคลื่อนที่ต้องได้รับคำแนะนำ จากผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาและวิธีการที่ใช้ในการ Coaching
- 3) โปรแกรมพี่เลี้ยง เป็นการขับเคลื่อนที่มีการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ (Informal) ใช้ภาษาท้องถิ่น (เว้าอีสาน) ทำให้บรรยากาศในการสนทนา ผ่อนคลาย เป็นกันเอง ผู้ร่วมสนทนามีความมั่นใจ กล้าแสดงความคิดเห็น ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและเป็นประโยชน์ในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

1.1 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ร่วมสนทนากลุ่มควรเป็นตัวจริง จะทำให้มีการสื่อสารและมีการแชร์ข้อมูล ที่ถูกต้องตรงประเด็นและเป็นประโยชน์ ร่วมกันขับเคลื่อนการก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลในทิศทางที่ถูกต้อง

1.2 ควรนำโปรแกรมพีเลียงไปใช้ในการประชามหมู่บ้าน ซึ่งเดิมจุดอ่อนว่าการขอใช้พื้นที่ในการ ก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลชาวบ้านมาอนุญาตหากนำเสนอข้อมูลที่ต้องเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจ ให้กับชาวบ้าน

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 จังหวัดอำนาจเจริญควร มีนโยบายให้ทุกอำเภอ นำโปรแกรมพีเลียง ไปใช้ในการขับเคลื่อนการ ก่อสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลใน อปท.

2.2 เสนอปัญหาที่เป็นปัจจัยภายนอก ต่อคณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด คณะกรรมการสิ่ง ปฏิกูลมูลฝอยจังหวัด เพื่อกำหนดเป็นนโยบายของจังหวัด และขับเคลื่อนในระดับอำเภอ ด้วยคณะกรรมการ พัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.)

8. เอกสารอ้างอิง

1. ไฉไล ช่างดำ, ไกรวัลย์ มัธฐา. ระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบบ่อทรายกรองในการกำจัดไขพยาธิไส้เดือน. อุบลราชธานี: ศูนย์อนามัยที่ 10 อุบลราชธานี; 2560.
2. กลุ่มพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อม ศูนย์อนามัยที่ 10 อุบลราชธานี. ระบบจัดการสิ่งปฏิกูลเป็นปุ๋ยแบบบ่อ ทรายกรองตากปฏิกูลและลานซึมเพื่อการเกษตรกรรม: Sand Drying Bed & Subsoil Irrigation [อินเทอร์เน็ต]. 2560. [เข้าถึงเมื่อ 5 ม.ค. 2564]. เข้าถึงได้จาก: www.ssko.moph.go.th
3. กรมควบคุมโรค, กระทรวงสาธารณสุข. แนวทางการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ สำหรับพื้นที่ปิงประมาณ 2563. นนทบุรี: กรมควบคุมโรค; 2563.
4. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ. สรุปผลการดำเนินงานโครงการรณรงค์กำจัดปัญหาโรคพยาธิ ไบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี จังหวัดอำนาจเจริญ ปีงบประมาณ 2563. อำนาจเจริญ: สำนักงาน สาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ; 2563.
5. สำนักงานเขตสุขภาพที่ 10 อุบลราชธานี. แนวทางดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการสิ่งปฏิกูลเพื่อ กำจัด ปัญหาพยาธิไบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี เขตสุขภาพที่ 10 [อินเทอร์เน็ต]. 2563. [เข้าถึงเมื่อ 5 ม.ค. 2564]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.ryt9.com>
6. ศูนย์บริหารกฎหมาย กรมอนามัย. คู่มือพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด; 2561. หน้า 202.
7. ศูนย์บูรณาการการพัฒนา. โปรแกรมพีเลียง (Mentoring Program) [อินเทอร์เน็ต]. 2564. [เข้าถึงเมื่อ 5 ม.ค. 2564]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.thaiihdc.org/?p=35>
8. ศูนย์อนามัยที่ 10 กรมอนามัย. คู่มือการจัดการสิ่งปฏิกูลแบบบ่อทรายกรอง. อุบลราชธานี: ศูนย์อนามัยที่ 10 กรมอนามัย; 2562.
9. สมเกียรติ ทานอกและคณะ. การพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการสร้างระบบพีเลียง Coaching and Mentoring. [อินเทอร์เน็ต]. 2556. [เข้าถึงเมื่อ 5 ม.ค. 2564]. เข้าถึงได้จาก: <https://edu.nrru.ac.th/>
- 10.ศุภวรรณ ศรีเกตุ. ความสัมพันธ์ระหว่างระบบพีเลียงกับการปรับตัวในการทำงานของพนักงาน. [วิทยานิพนธ์] กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ; 2552.
- 11.สมปรารถนา ประกัษฐโกมล. คุณลักษณะความเป็นพีเลียง สัมพันธภาพระหว่างบุคคลและความตั้งใจ พัฒนาบุคคลอื่น ของบุคลากรมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่. [วิทยานิพนธ์] เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2550.